

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ

SEPTEMBAR 2017 – SEPTEMBAR 2018

1. HUMANITY IN ACTION SUMMER FELLOWSHIP

1.1 Humanity in Action Summer Fellowship u BiH

Kratki opis

Organizacija Trećeg Humanity in Action fellowshipa u Sarajevu je protekla prema planiranom rasporedu i dinamici. U programu je učestvovalo 16 fellowsa – 5 učesnika iz Bosne i Hercegovine, 6 učesnika iz USA, te po jedan učesnik iz Poljske, Holandije, Njemačke i Danske. Učesnici iz BiH na ljetnom programu bili su:

Amra Karčić, rođena 1991. godine. BA studije je završila u Novom Pazaru, a M.A. studije na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu. Učestvovala je na nekoliko seminara. Svoje iskustvo je sticala volontirajući i pišući eseje. Sarađivala je sa HIA BiH kao mentor na PDVIAGMM projektu.

Đorđe Prolić, rođen 1997. godine u BiH. Gimnaziju je završio u Banjoj Luci, trenutno studira psihologiju na Univerzitetu u Banjoj Luci. Kroz srednjoškolsko obrazovanje bavio se pitanjima mladih, bio je predsjednik Vijeća učenika RS, te je volontirao u Crvenom krstu BiH.

Amra Mešić, rođena 1995. godine u Bihaću. Bivša učesnica programa PDVIAGMM i članica AIESEC Bihać. Studira u Bihaću na Islamsko-pedagoškom fakultetu, a učestvovala je i na Erasmus+ razmjeni studenata u Portugalu.

Ana Keleman, rođena 1997. godine. Živi u Banja Luci gdje trenutno druga godina studija na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Banja Luci.

Mahir Sijamija je rođen u Donjem Vakufu. Magistrirao je na FPN u Sarajevu. Autor brojnih studija o političkim strankama koje je publikovao Friedrich Ebert Stiftung.

Ovogodišnjem organizacionom timu se pridružila Azra Dizdar, prošlogodišnja učesnica HIA Summer Fellowshipa u Detroitu.

Svim učesnicima je osiguran besplatan boravak u Sarajevu, te su kroz osigurana sredstva pokriveni i svi drugi troškovi predavanja, ishrane, materijala, putovanja u BiH i na HIA Konferenciju u Francuskoj. Pored Fonda otvoreno društvo BIH (FOD), National Endowment for Democracy (NED), Friedrich Ebert Fondacije u BiH (FES), Ambasade Republike Poljske u BiH, Atlantic grupe u BiH, Muzeja ratnog djetinjstva, te drugih

privatnih donatora, realizaciju projekata je podržao i Ekonomski fakultet Univerziteta u Sarajevu, koji je ustupio prostor E-NET centra na korištenje tokom trajanja cijelog fellowshipa.

Program je bio podijeljen na predavanja i interaktivnu diskusiju na EFSA, studijske posjete gradovima u BiH te action project week. Istaknuti i uvaženi stručnjaci iz različitih sektora - vlade i nevladinih organizacija, stranih predstavništava, medija, te akademije – su održali predavanja i radionice o temama koje se direktno tiču i odnose na zaštitu ljudskih prava u BiH, te promociju kulture demokratskog dijaloga, suživota i pluralizma. Program je sadržavao praktičnu komponentu u vidu studijskih posjeta relevantnim institucijama i lokacijama u glavnom gradu BiH, te Banja Luci, Prijedoru, Mostaru, Konjicu, Srebrenici i Tuzli. Na kraju programa, fellowsi su učestvovali na Devetoj međunarodnoj HIA konferenciji u Strazburu, koja je na kraju juna okupila fellowse sa svih evropskih HIA programa.

Sažeci predavanja i radionica

Prof. dr. Lamija Tanović

Svoje predavanje je započela s historijskim pregledom razvoja državnosti i društva u Bosni i Hercegovini. Govorila je o posljedicama rata i prikazala je kakva je trenutna situacija. Profesorica Tanović je predočila kako promjena etničkog sastava ima uticaj na obrazovni sistem. Kao primjer navedena je slučaj „dvije škole pod jednim krovom“ koji se realizuje u 54 škole u FBIH - posljedice koje proizilaze iz ovih dešavanja. Dotakla se i uloge međunarodne zajednice i Ustava koji je sam po sebi diskriminoran. Završni dio predavanja ostavljen je za pitanja i diskusiju sa učesnicima.

Alma Mujanović i Ira Adilagić

Senior Fellow Alma Mujanović i Ira Adilagić, ispred „Znak za riječ“, su započele svoju interaktivnu radionicu razgovarajući jedna sa drugom koristeći samo znakovni jezik i druga sredstva neverbalne komunikacije. Nakon nekoliko minuta pozvali su učesnike da im se pridruže koristeći ovaj vid komunikacije. Cilj ovog eksperimenta je bio da učesnici shvate da je neverbalna komunikacija dio našeg sistema shvatanja realnosti, te kako ovu vrstu komunikacije koristimo u svakodnevnom životu, a da toga nismo ni svjesni. Kasnije

su fellowsi imali prostor za diskusiju na ovu temu, a nakon toga su odigrali nekoliko igara kako bi poboljšali vještina neverbalne komunikacije.

Dr. Dženeta Karabegović

Na svom predavanju dr. Karabegović, sa Univerziteta u Salzburgu, je govorila o post-konfliktnom društvu, te o tome kako današnji politički sistem utiče na državu i njene građane. Dr. Karabegović se fokusirala na bitne aspekte BiH Ustava i njegovu ulogu u kreiranju politike prema građanima i etničkim grupama u BiH. Predavanje je završila sa interaktivnom diskusijom i brojnim primjerima koji ilustruju na koji način pojedinci i institucije održavaju postojeći status quo.

Dr. Dennis Gratz

Tema predavanja o kojoj je govorio Dr. Gratz je postdejtonski period i o izazovima sa kojima se Bosna i Hercegovina suočava od 1995. godine. Historijski je predstavio i pojasnio politički sistem, kako on funkcioniše, te njegove mane i nedostatke. Naglasio je da postoji mogućnost pozitivnih promjena sa ulaskom u EU i NATO.

Almir Alić

Gospodin Alić, iz outreach ureda ICTY u BiH, je započeo svoje predavanje uvodnim riječima o ratnim dešavanjima koja su se desila u bivšoj Jugoslaviji devedesetih godina. Objasnio je razloge uspostavljanja ICTY suda i njegovo osnivanje. Gospodin Alić je uspio da predstavi statističke podatke o radu ICTY, govorio je također o prenošenju odgovornosti na domaće sudove. Naznačio je i termine zločina genocida te šta je to sve što taj termin obuhvata i na koji način ICTY ima važnu ulogu u procesu tranzicione pravde u Bosni i Hercegovini.

Kurt Bassuener

Gospodin Bassuener, ispred Democratization Policy Council-a, je tokom svog predavanja govorio o periodu od Dejtona do danas u Bosni i Hercegovini. Istakao je kako je svrha potpisivanja ovog sporazuma bila zaustaviti rat, te da se daljnje posljednice nisu razmatrale. Cjelokupan politički sistem je zamišljen tako da okuplja interes potpisnih strana i tako se onemogućava napredak zemlje. Obzirom da je gospodin Bassuener živio

u BiH, osvrnuo se na ulogu međunarodne zajednice i u kojem pravcu BiH bi trebala da ide, te kako nakon 2005. stagniramo kao društvo.

Prof. dr. Dino Abazović

Prof. dr. Abazović, sa Fakulteta političkih nauka Univerziteta u Sarajevu, specijaliziran za sociologiju religije, je pomjerio fokus na teme tolerancije i aktivizma kroz umjetnost. Predavanje je započeo sa osnovama i principima sekularizma. Zatim je predstavio tri glavne karakteristike modernih društava, fragmentaciju društva, društveni život i nestanak zajednice. Objasnio je odnos između države i religije, posebno u multikonfesionalnim društvima. Pokušao je pojasniti kako se ovaj odnos može primjeniti i na bh. društvo.

Emina Ganić

Gđa. Ganić, izvršna direktorica Sarajevo Film Academy, je započela predavanje govoreći o značaju rata u Bosni i Hercegovini – rekavši da je to kulturni rat, što je objasnila kroz primjer Vijećnice kao najvažnije biblioteke u čitavoj zemlji i simbolu znanja kao jedan od prvih objekata koji je taktički napadnut u ratu. Objasnila je presjek kulture i ljudskih prava, te je istakla kako je kultura jaka tokom perioda rata kao rezultat humanizma i da je važno sredstvo za građane. Govorila je i o važnosti Sarajevo Film Festivala u BiH kao jednog o najvećih kulturnih događaja u zemlji.

Ivana Kešić

Gđa. Kešić, program menadžerica za CIVITAS, je održala dvosatnu radionicu koja je bila usmjerena na artivizam. Objasnila je šta to znači angažirana umjetnosti te kako da fellows- i svoj fokus usmjere kada budu radili svoje akcione projekte. Nakon predavanja, učesnici su imali priliku da predstave svoje mini projekte i govore o njihovom uticaju na društvo.

Dario Jovanović

Gospodin Jovanović, iz koalicije “Pod lupom”, je posvetio svoje predavanje temi fer i slobodnih izbora u BiH. Govorio je o mehanizmima osiguranja za fer izbore, kao glavnom motivu za uspostavljanje koalicije. Predstavio je uvid u rad koalicije koja se sastoji od posmatranja izbora, sprovodenja studija i pripreme komparativnih analiza, edukacije

birača i prevenciju zloupotreba tokom samih izbora. Naveo je mnoštvo primjera kako se u prošlosti pokušalo manipulirati izborima u BiH.

Dr. Jasmina Džumhur

Dr. Džumhur, ombudsosoba za ljudska prava, razgovarala je o radu svog ureda od osnivanja 2006. godine pa do danas. Detaljno je objasnila dužnosti i odgovornosti sa kojima se susreće ured Ombudsmana za ljudska prava u Bosni i Hercegovini. Također je govorila o pravnom okviru rada ombudsmana koji se sadrži u Aneksima IV i VI Općeg okviranog sporazuma za mir u BiH. Više od polovine pritužbi koje pristižu odnose se na politička prava, dok se ostale pritužbe u vezi sa sporim sudskim i administrativnim sistemom. Naglasila je da u zadnje vrijeme dobija sve više pritužbi o pravima LGBTQ osoba. Nakon izlaganja dr. Džumhur je otvorila sesiju za postavljanje pitanja.

Dr. Svetlana Broz

Dr. Broz je svoje predavanje započela objašnjavajući rad GARIWO-a, njegovu misiju i dosadašnji uspjeh koji je ostvaren od 2001. godine kada je organizacija i osnovana. Govorila je zašto je svoj život posvetila kampanjama za razvoj građanske hrabrosti i promovisanju važnosti hrabrosti kod individue, i kako nam to koristi kao društvu i koji uticaj može imaju na cijelokupno čovječanstvo. Za Dr. Broz građanska hrabrost od suštinskog značaja jer ljudi trebaju da razmišljaju izvan svojih etničkih grupa – treba da razmišljaju o građanstvu i cijelokupnom društvu.

Dijana Duvnjak

Gospođica Duvnjak, iz Fondacije 787, održala je radionicu o unaprijeđenju komunikacijskih vještina i interakciji u profesionalnom i privatnom okruženju. Pojasnila je kako da razumijemo drugog sagovornika, njegove pokrete, gestikulacije. Naglasila je kako je važno imati dobre komunikacijske vještine za ostvarivanje najboljeg ishoda iz svake životne situacije. Podijelila je svoje znanje o različitim tehnikama koje imaju za cilj poboljšati aktivno slušanje. Također kroz ovu radionicu učesnici su spoznali više o pasivnom, asertivnom i agresivnom ponašanju.

Nerin Dizdar

Gospodin Dizdar, aktivista iz Mostara, govorio je o segregaciji u BiH obrazovnom sistemu nakon rata. Pojasnio je kako su se pojavili prvi oblici podijeljenog obrazovanja i u kojim opština – najčešće u onim gdje se odvijalo etničko čišćenje. Govorio je i o fenomenu „dvije škole pod jednim krovom“ te je učesnicima pokazao kroz primjere kako zaista to funkcioniše u praksi. Napomenuo je da ovaj sistem školovanja nije nov te da nije izumljen u BiH, ali da je veoma nedemokratski i treba ga mijenjati. Nakon predavanja učesnici su imali priliku da diskutuju o ovom fenomenu.

Dr. Anida Sokol i Sanela Hodžić

Gošće iz Mediacentra u Sarajevu su se u svom predavanju fokusirale na medijsku pismenost. Ovo predavanje je poslužilo kao uvod u kampanje koje će kasnije jedna od grupa implementirati o medijskoj pismenosti mladih u BiH.

Lejla Sarčević

Radionica gospođe Sarčević, ispred “Organized Crime and Corruption Reporting Project”, govorila je o tehnikama kreativnog pisanja a sve u svrhu bolje pripreme učesnika za njihove kampanje. Kroz svoj primjer i karijeru prikazala je svoja dosadašnja iskustva kao snimateljka, govorila je o stvarima koje su joj pomogle da joj priče budu što kreativnije. Učesnici su mogli saznati nove tehnike koje će im koristiti u dalnjem akademskom ali i poslovnom životu.

Panel diskusija: Dr. Damir Banović, Vladana Vasić i Liam Isić

Predavači sa Pravnog fakulteta UNSA i Sarajevskog otvorenog centra (SOC) govorili su o pravima LGBT* osoba u Bosni i Hercegovini. Diskusiju je moderirala Romane Rozencwajg, učesnica ljetnog programa. Dr. Banović se fokusirao na LGBT prava iz perspektive zakona, govoreći o specifičnosti porodičnih zakona u oba entita. Naglasio je da Ustav BiH zabranjuje diskriminaciju. Gospodin Isić je govorio o nedostatku svijesti o pitanjima LBGT prava u obrazovnom sistemu, dok je gospođa Vasić govorila o tome kako je uspjela da promoviše LBGT prava, te o nasilju koje se sprovodi nad LBGT populacijom.

Darko Brkan

Tokom predavanja gospodin Brkan, direktor udruženja „Zašto ne?“, govorio je o građanskom aktivizmu i protestima koji su se dogodili u BiH – dao je svoje viđenje zašto protesti nisi bili uspješni u BiH. Završetak predavanja bio je fokusiran na pitanja učesnika i diskusiji u kakovom se stanju civilno društvo danas nalazi.

Dr. Samira Nuhanović

Dr. Nuhanović je tokom predavanja govorila o značaju mladih u BiH, o tome kako mлади danas žive u iluziji gdje teže samo raditi u državnom sektoru. Prema njenom mišljenju mlađi bi trebali da se bave poduzetništvom, da sami sebi kreiraju mogućnosti, a ne da čekaju da im država osigura sva sredstva za život. Navela je nekolicinu primjera uspješnih mlađih ljudi koji su sami sebi stvorili priliku i posao.

Marina Riđić i Melina Kamerić

Tokom posjete Al Jazeera Balkans televiziji u Sarajevu, učesnici su imali priliku da razgovaraju sa gospođom Kamerić o radu i finansiraju ovog medija, te pojedinostima vezanim za dalji razvoj ove TV kuće. Kasnije su učesnici imali priliku da diskutuju s Marinom Riđić o pitanjima objektivnog izvješavanja te o opštem stanju medijskih kuća u BiH.

Mirna Buljugić i Denis Džihić

Gopođa Buljugić, izvršna direktorica BIRN BiH organizacije koja promoviše slobodu govora, ljudskih prava i demokratske vrijednosti, govorila je o struktuiranoj organizaciji s obzirom da postoje kancelarije BIRN-a i na Kosovu, Makedoniji, Rumeniji i Srbiji. Ova mreža je fokusirana na implementaciju niza programa i projekata sa ciljem da se novinari obuče objektivnijim i relevantinijim načinima izvještavanja. Nakon predavanja učesnici su imali priliku pogledati film „Kako je islamski ekstremizam uništio bosansku porodicu“ – priča o mlađiću i njegovom životu dok je živio u Gornjoj Maoći, kako je pobijedio ekstremizam koji mu je uništio porodicu.

Prof. dr. Damir Marjanović

Dr. Marjanović, rektor International Burch univerziteta u Sarajevu i stručnjak za oblast genetike, te bivši ministar obrazovanja i nauke u Kantonu Sarajevo, govorio je o vezama između genetike i etničke pripadnosti u kontekstu bh. društva. Objasnio je kako dominantne teorije pokušavaju dokazati da ljudi u BiH nisu sa istog etničkog porijekla i da imaju sasvim drugačiji genetski materijal. To naravno nije tačno što je i naučno dokazano. Na kraju predavanja, otvorena je sesija za pitanja i diskusiju.

Mirza Ajnadžić

Gospodin Ajnadžić, freelance novinar iz Sarajeva, je u svom predavanju govorio o iskustvima kao istraživača i novinara. Govorio je o primjerima efikasnog novinarstva i istakao primjer priče o djeci iz Željeznog polja koje je u potpunosti uništeno poplavama i video koji su snimili novinari pod nazivom „Sretan“. Kratki video koji na originalan način uspjeva da skrene pažnju na određeno pitanje.

Aiša Telalović

Gospođa Telalović, iz Restart projekta USAID-a, je tokom predavanja govorila o Dejtonskom mirovnom sporazumu i njegovim odredbama u kontekstu promocije i zaštite ljudskih prava u kontekstu bh. društva. Naglasila je da izmjena Ustava jeste neophodna. Ovakvim Ustavom prava su zagarantovana samo Bošnjacima, Srbima i Hrvatima dok ostali narodi nemaju jednak status. Također je naglasila da vladajuće partije pokušavaju zadržati status quo.

Admir Jugo

Gospodin Jugo, sa Durham univerziteta u VB, govorio je o svom iskustvu u ICMP i ekshumaciji masovnih grobnica na različitim lokacijama u BiH. Objasnio je proces ekshumacije, gdje se masovne grobnice nalaze itd. Ovo predavanje završeno je diskusijom i sesijom pitanja koja se tiču masovnih grobnica i zločina koji su se dogodili na području BiH.

Armela Ramić

Gospođa Armela, advokat iz Sarajeva, govorila je o procesu traženja pravde za žene žrtve rata i zastupanju žrtava pred Sudom BiH, te na koje je sve prepreke nailazila i sa kojim su se preprekama žene žrtva rata suočile. Postoji neravnoteža između tretmana žrtve i počinioca navodeći da žrtva sa jedne strane neće imati pravnu ili socijalnu zaštitu – dok će počionioc imati pravo na više od jednog advokata.

Zvjezdana Jakić i Vedrana Rebić

Naše gošće ispred udruženja „Psihodrama“ organizovale su prihodramsku radionicu za učesnike, tokom koje su nastojale da pomognu fellowsima da savladaju neke emocionalne poteškoće koje su potencijalno iskusili tokom putovanja u Srebrenicu i Prijedor. Takođe, cilj ove radionice bio je da učesnici spoznaju i saznaju nove tehnike komunikacijskih vještina koje će im koristiti u privatnom tako i poslovnom životu.

Dr. Veronica Czastkiewicz

Dr. Czastkiewicz, sa Colorado univerziteta, govorila je o iskustvu koje je stekla tokom rada u različitim nevladinim organizacijama, a koja su direktno vezana za organizovanje posjeta različitim koncentracionim kampovima i drugim mjestima kolektivne traume.

Dr. Nicolas Moll

Predavanje dr. Moll-a, nezavisni istraživač, je bilo posljednje na ovogodišnjem ljetnom programu. Dr. Moll je razgovarao s našim učesnicima o post-konfliktnom naslijedu u Sarajevu. Govorio je o konkretnim primjerima zločina koje je bosanska vojska počinila nad Srbima tokom opsade, na taj način je govorio o zločinima počinjenim od strane sopstvene etničke grupe. Učesnici su imali mnogo pitanja koja se tiču historije, evolucije zemlje itd.

Studijske posjete drugim gradovima u BiH

Posjeta Konjicu i Mostaru

Dana 14.06.2018. fellowsi su posjetili Konjic i Mostar. Učesnici su imali priliku posjetiti Titov Bunker, te su nakon ručka nastavili prema Mostaru, gdje su imali priliku upoznati grad i vidjeti poznati Stari Most.

Posjeta Banja Luci i Prijedoru

Naredna studijska posjeta dogodila se 18-og juna posjetom Banja Luke, te 19-og juna posjeta Prijedoru. Fellowse je ugostila gospođa Tanja Topić, ispred FES ureda u Banja Luci. Organizovano je i nekoliko predavanja sa lokalnim aktivistima i stručnjacima. Gospođa Gordana Katana, kao iskusna novinarka je tokom svog izlaganja predočila detaljnu analizu novinarstva u BiH – sa naglaskom na Banja Luku i Republiku Srpsku. Objasnila je kako je većina medijskih kuća kontrolisana, te da njome manipulišu vladajuće stranke. Zbog ovakvih dešavanja i podjele između etničkih grupa dolazi do neprijateljstva. Zaključila je da je uloga novinara i medija veoma važna u postizanju tranzicione pravde. Gospođe Jankovski i Topić su razgovarale sa učesnicima o svom radu Centra za demokratiju i tranzicionu pravdu u Banjoj Luci, koji se trenutno fokusira na mapiranje logora i drugih zatočeničkih ustanova u BiH. Govorile su o svojim iskustvima kada su pokušavale da prikupe iskustva bivših zatvorenika. Također se bave otkrivanjem i utvrđivanjem činjenica o ratnim zločincima i kršenjima ljudskih prava. Na kraju predavanja, učesnici su imali prostor za postavljanje pitanja.

Predavanja u Prijedoru su bila fokusirana na lokalne inicijative u oblasti tranzicijske pravde. G. Mirsad Duratović je odveo fellowse u logor Trnopolje, te s njima razgovarao o početku rata u Prijedoru i šta je to značilo za bosanske Muslimane i Hrvate. Detaljno je objasnio kako vlasti u Prijedoru danas rade sve u cilju prikrivanja istine. Nakon toga, g. Goran Zorić i g. Branko Ćulibrk, iz omladinskog centra „Kvart“ su razgovarali o mladim i aktivizmu u Prijedoru i čitavoj BIH.

Posjeta Srebrenici i Tuzli

Dana 24.06.2018. fellowsi su posjetili Srebrenicu i Tuzlu. Dr. Hikmet Karčić govorio o zatočeničkim objektima i genocidu u Srebrenici kao mehanizmima kolektivne dehumanizacije Bošnjaka. Detaljno i hronološki je objašnjavao događaje koji su doveli do zločina genocida. Amra Begić-Fazlić, šefica odjela za posjete Memorijalnog centra u Potočarima, detaljno je opisala mjesta i dešavanja zločina genocida koji se desio na području Srebrenice. Ovo studijsko putovanje je bilo veoma emocionalno i ostavilo je veliki utisak na naše učesnike. Nakon obilaska Srebrenice, fellowsi su se zaputili prema Tuzli, gdje su ih dočekali dr. Damir Arsenijević, sa Filozofskog fakulteta, i gospođa Emina Busuladžić, koji su govorili o pravima radnika i o sindikatu u fabrici Dita.

1.2 NED Civic Campaigns

Od 26. juna do 4. jula učesnici ljetnog Sarajevo programa su imali zadatku smisliti i sprovesti svoje akcione planove tj. male projekte. Ovaj dio programa je podržan od strane National Endowment for Democracy (NED). Bili su podijeljeni u tri grupe.

Grupa koja se bavila temom medijske pismenosti je koncipirala svoj projekat pod pretpostavkom da su BiH mediji veoma pristrasni. Ova grupa je kreirala edukacijski video sa ciljem osvještavanja građana – gdje su na kraju videa dali i preporuke kako se ophoditi prema vijestima danas. Video: <https://www.youtube.com/watch?v=dXoHVaBxAUw>

Druga grupa se bavila povećanjem odziva i izlaznosti mladih da više izlaze na izbole. Ova grupa kreirala igru koja se zove „(Ne) Glasam“. 2. jula na Fakultetu političkih nauka su uspješno organizovali radionicu kojoj je prisustvovalo preko 50 studenata. Kroz ovu simulaciju izbora studenti su mogli da saznaju mnogo više o samom izbornom procesu ali i političkom sistemu u BiH. Video: <https://www.youtube.com/watch?v=tJnGngJCbuY>

Treća grupa, čiji je osnovni zadatku bio kreiranje projekta o “artivizmu”, je dizajnirala emocionalnu online mapu koju su nazvali „Tvoje Sarajevo“. Nekoliko dana su obilazili ulice Sarajeva i Istočnog Sarajeva, te prikupljali izjave prolaznika o sjećanjima na mesta koja im lično nešto znače i za koja mesta ih veže određeni događaj. Skupili su preko 100

svjedočenja. Ispričane priče slučajnih prolaznika su nakon toga prenijeli na online mapu.

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=yCyLv3iVEAA>

2. POTICANJE DEMOKRATSKIH VRIJEDNOSTI I AKTIVNOG GRAĐANSTVA MEĐU MLADIMA (PDVIAGMM)

U oktobru 2017. godine je započeo šesti ciklus implementacije projekta „Poticanje demokratskih vrijednosti i aktivnog građanstva među mladima“, uz finansijsku podršku National Endowment for Democracy (NED) USA. PDVIAGMM program je predstavljen na Osmom sajmu stipendija UNSA, gdje je mnogo studenata imalo priliku da se upozna sa programom i dobije sve potrebne informacije kako bi se prijavili za učešće. Program je također promovisan aktivno na Facebook stranici PDVIAGMM i na raznim online medijima/portalima. Posteri i reklamni materijal su distribuirani na nekolicinu lokalnih fakulteta (Fakultet političkih nauka u Sarajevu, Ekonomski fakultet, Pravni fakultet, Pedagoški fakultet), a email pozivi su poslani svim Univerzitetima/fakultetima u BiH. Poziv za prijavu na učešće u programu bio je otvoren do 5. novembra 2017. godine. Prijave su pristizale sa fakulteta društvenih nauka kao i sa fakulteta prirodnih nauka, informacijskih i sportskih obrazovnih struktura. Najviše učesnika_ca je bilo zastupljeno sa Univerziteta u Sarajevu, zatim po broju učesnika slijede Univerzitet u Tuzli, Internacionalni Burch Univerzitet, Internacionalni Univerzitet u Sarajevu, Američki Univerzitet u Sarajevu, Univerzitet u Bihaću te Sveučilište u Mostaru. Odabранo je 15 učesnika_ca iz svih krajeva BiH. Odabrani učesnici su bili: Tamara Bakula, Tarik Velić, Hana Macić, Melisa Hadžimehmedović, Adna Kurtović, Emir Hasović, Din Šačić, Edina Osmić, Emina Latić, Adnan Rudan, Džemajla Smalić, Iva Ivanković, Mirnes Ćerimović. Prvog dana programa kandidatkinja Aleksandra Bošković odustala je od učešća u programu. Nakon završenog prvog modula nespremnost na dalje učešće izrazila je i Nejra Karavdić, a njeno mjesto je popunila Ivona Tolić. Kao i svake godine do sada, pozvani su kvalitetni univerzitetski profesori i predavači koji su svoje vrijedno iskustvo prenijeli na učesnike_ce programa.

2.1 Prvi edukacioni modul programa (2.12. 2017.– 10.12. 2017.)

U periodu od 2. do 10. decembra 2017. godine, u E-net centru na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu, implementiran je prvi modul šestog po redu programa “Poticanje demokratskih vrijednosti i aktivnog građanstva među mladima” uz finansijsku podršku National Endowment for Democracy. Tokom devetodnevног programa, učesnici su imali

priliku razgovarati sa univerzitetskim profesorima, aktivistima, državnim službenicima, novinarima, kao i ekspertima iz oblasti poduzetništva i komunikacija. Prvi modul je okončan trodnevnom debatnom radionicom.

Prvi dan

Program je započeo sa prof. dr. Sabinom Čehajić-Clancy na čijem se predavanju razgovaralo o procesu pomirenja mladih u BiH. Profesorica je pokušavala učesnicima približiti kako je raditi na ovako jednoj osjetljivoj temi, dijelila je svoja iskustva i govorila je o poteškoćama na koje je nailazila kroz istraživanje procesa pomirenja mladih u BiH. Nakon toga, interaktivnu radionicu o mladima, društvenim pokretima i angažiranoj umjetnosti održala je Ivana Kešić iz CIVITAS BIH. Radionica u trajanju tri sata bila je fokusirana na prezentaciju društvenih pokreta iz 60-ih godina 20. stoljeća. Kroz ovu radionicu učesnici su imali priliku da kreiraju svoju vlastitu studiju slučaja koji je vezan za umjetnost.

Drugi dan

Drugi dan započela je Armela Ramić, advokatica iz Sarajeva, koja je govorila o studentskom aktivizmu, o vlastitim iskustvima iz prakse, istakнуvši da studenti trebaju aktivno učestvovati i ne biti pasivni. Kroz vlastita iskustva pokušala je prikazati i dati savjete kako da se djeluje na individualnom, ali i kolektivnom nivou. Nakon toga, s učesnicima je razgovarao Boris Čović, o temi medijskog aktivizma na društvenim mrežama. Marijana Markotić, HIA Senior Fellow, vodila je radionicu o kreiranju projektnih prijedloga i realizaciji ideja. Na kraju dana, učesnici su imali priliku da razgovaraju sa gospođom Aišom Telalović iz Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH o mehanizmima zaštite ljudskih prava na državnom nivou koji su na raspolaganju građanima, te mogućnostima direktnog obraćanja različitim državnim institucijama.

Treći dan

Dan je započeo Darko Brkan koji je sa učesnicima_ama programa razgovarao o aktivizmu, građanskoj neposlušnosti i mobilizaciji mladih u zajednici. Prikazao je neke od načina mobilizacije mladih, komparativne primjere iz svijeta, te na kraju, razgovarao s učesnicima o ličnim iskustvima. Naredni predavač bio je Damir Šaljić iz Britanske ambasade u BiH, koji je predstavio strukturalne ekonomski izazove u postkonfliktnoj Bosni i Hercegovini. Kroz niz primjera i grafikona prikazao je gdje se BiH danas nalazi na ekonomskoj ljestvici, na koji način je moguće poboljšati ekonomsko stanje građana, te šta je potrebno učiniti da

se životni standard podigne na veći nivo. Na kraju dana organizovana je interaktivna radionica koju su vodili Zvjezdana Jakić i Slaviša Savić pod nazivom “Psihodrama: identiteti i percepcije”, gdje su učesnici imali priliku da na poseban način rade na jednoj ovakvoj temi.

Četvrti dan

Četvrti dan započeo je sa prof. dr. Lamijom Tanović, predsjedavajućom UO Fondacije HIA BiH, koja je razgovarala o važnosti demokratske kulture i demokratskog političkog obrazovanja, te zbog čega je važno biti aktivan u svojoj lokalnoj zajednici. Naredna predavačica bila je Marija Milić, savjetnica u Predsjedništvu BiH, koja je razgovarala o ulozi medija u društvenom životu u BiH. Nakon gospođe Milić, prof. dr. Asim Mujić sa Fakulteta političkih nauka u Sarajevu održao je predavanje o etnonacionalizmu. Ovaj dan je završen panel diskusijom o učešću mladih u politici, a panelistice su bile: Amra Haračić, Lamija Tiro i Jelena Kunić. Amra Haračić je zastupnica u Federalnom parlamentu BIH, Lamija Tiro zastupnica u Skupštini KS i Jelena Kunić savjetnica predsjedavajućeg Doma naroda.

Peti dan

Prvi predavač bio je Marko Matović, HIA Senior Fellow. Svoje predavanje započeo je teorijskim uvodom u praktične vježbe. Radionica se odnosila na komunikacijske vještine sa medijima. Kroz praktičan rad učesnici su imali priliku da kompletiraju vježbu simulacije press konferencije pred kamerom – ovo je bila dobra vježba snalaženja u situaciji, te korisno razvijanje komunikacijskih vještina. Naredno predavanje održao je prof. dr. Dino Abazović sa Fakulteta političkih nauka u Sarajevu, gdje je govorio o dijalogu i toleranciji. Tema sljedećeg predavanja odnosila se na demokratsko predstavljanje u multietničnim državama, koje je održao doc. dr. Damir Kapidžić. Na kraju dana, Dijana Duvnjak iz Fondacije 787, održala je interaktivnu radionicu o komunikacijama i vještinama. Prvi dio je bio teorijski uvod u nastavak radionice, gdje su kasnije učesnici mogli da spoznaju i usvoje razne oblike komunikacije, te da prepoznaju šta je to što bi trebali da poboljšaju kod sebe.

Šesti dan

Šestog dana učesnici su dobili priliku da diskutuju o izazovima bh. demokratije sa doc. dr. Midhatom Izmirlijom sa Pravnog fakulteta u Sarajevu. Naredno predavanje je bilo vezano za inkluziju, i ovu interaktivnu radionicu vodila je Ira Adilagić, aktivistica u području borbe

za prava i unaprijeđenje položaja osoba sa invaliditetom u našem društvu. Naredni sagovornik bila je Jovana Kljajić iz Koalicije „Pod lupom“, koja je podijelila vlastito iskustvo iz istraživačkog novinarstva, sa kojim se preprekama susretala kao novinarka, koje je teme obrađivala za vrijeme rada u CIN-u.

Debatne radionice

Posljednja tri dana programa bila su rezervisana za debatne radionice koje su vodili Marija Simić i Mladen Šuleić iz Otvorene komunikacije Beograd. Nakon uvoda u britanski parlamentarni debatni format, argumentaciju, logičke greške, stil - učesnici su debatovali na različite teme iz oblasti ljudskih prava, te učestvovali u praktičnim vježbama usmjerenim na razvoj komunikacijskih vještina i javnog nastupa.

2.2 Drugi modul programa: individualno istraživanje

Mentori na drugom modulu PDVIAGMM bili su: Amra Karčić (volonter u HIA BiH uredu), a dio njene grupe bili su Filip Ignjatić, koji se bavio problemom zapošljavanja mladih u Republici Srpskoj; Iva Ivanković, koja se u svom radu bavila osnivanjem turističke rute za osobe s invaliditetom na području Mostara; Tamara Bakula bavila se istraživanjem o pružanju podrške roditeljima sa invaliditetom; Mirnes Ćerimović bavio se izradom strategije za mlade u Velikoj Kladuši, Adnan Rudan je istraživao o zapošljavanju osoba sa invaliditetom i intelektualnim poteškoćama; te Tarik Velić koji se fokusirao u svom radu na karijerno savjetovanje i edukaciju u osnovnim i srednjim školama u BiH.

Dio tima koji je mentorisala Marijana Markotić (Senior Fellow Kopenhagen 2012) bili su: Emina Latić koja se u svom radu bavila uvođenjem elektronskog glasanja u BiH; Melisa H. Mehmedović koja je pisala o edukaciji trudnica i o njihovim pravima u cilju borbe protiv diskriminacije na tržištu rada; Din Šačić koji se fokusirao na povećanje transparentnosti vlasništva medija; Edina Osmić koja je istraživala inkluziju djece sa poteškoćama i smetnjama u razvoju u škole i društvo; te Adna Kurtović koja je pisala o edukaciji i programu podrške mlađim roditeljima u BiH.

Grupu koju je mentorisao Mahir Sijamija (PDVIAGMM učesnik 2013/2014) činili su: Ivona Tolić, koja se bavila pitanjima diskriminacije u pogledu dostupnosti interneta u svrhe edukacije na području ZDK; Emir Hasović koji se bavio problemom neredovne distribucije vode u Sarajevu kao kršenjem ljudskih prava; Hana Macić se fokusirala na diskriminaciju osoba s invaliditetom u pristupačnosti javnom gradskom saobraćaju u Gradu Sarajevo; Džemajla Smlatić se bavila pitanjima diskriminacije učenika pri izboru srednje škole na području Općine Velika Kladuša.

2.3 Treći modul programa: trening iz projektnog i finansijskog menadžmenta

Edukacijski trening u sklopu trećeg modula je održan u Neumu, od 22.03. do 25.03.2018. godine. Učesnici projekta su imali priliku da nauče i savladaju osnovne elemente pisanja projektnog prijedloga, te pisanja projektnog budžeta.

Dan 1: prvog dana učesnici su prezentovali svoje policy briefs. Svaki od učesnika_ica je imao_la 15 min da izloži svoj rad, a nakon toga ostali učesnici su mogli da daju komentare i sugestije.

Dan 2: drugog dana radionice u Neumu učesnici su imali priliku da nauče kako se piše projekat, koje su njegove komponente i na šta treba da se obrati pažnja. Nakon predavanja, učesnici su sami počeli pisati svoje prijedloge projekta i budžeta, uz nadzor svojih mentora.

Dan 3: Trećeg dana učesnici su radili na osmišljavanju i pisanju projekta koji je implementiran kao završnjo dio PDVIAGMM programa. Učesnici su podijeljeni u grupe, a unutar svake su napravili raspodjelu uloga na projektnog koordinatora, finansijskoj menadžera i PR menadžera.

2.4 Četvrti modul programa: implementacija grupnih projekata

Prva grupa: Mirnes Ćerimović, Adna Kurtović i Tarik Velić. Detektirali su problem da mnogi građani BiH u dijaspori nemaju redovan pristup relevantnim i detaljnim infomacijama o birokratskim procesima u BIH, te su tako kreirali administrativni priručnik koji je obuhvatio

sve relevantne informacije na jednom mjestu, te je tako znatno olakšano učešće građana u javnom životu.

Druga grupa: Melisa H. Mehmedović, Din Šačić i Džemajla Smlatić. Njihova građanska inicijativa se bavila pitanjem reintegracije povratnika u bh. drušvo. Fokus je na osobe koje su napustile zemlju nakon završenog obrazovanja, te su se iz različitih razloga odlučili vratiti u BiH. Kroz kratki video, učesnici su pokazali izazove sa kojima se ove osobe suočavaju svakodnevno.

Treća grupa: Emir Hasović, Emina Latić, Adnan Rudan i Ivona Tolić. Bavili su se efikasnošću javnih institucija u BiH u pružanju odgovora na zahtjeve o pristupu informacijama.

Četvrta grupa: Tamara Bakula, Iva Ivanković, Edina Osmić i Hana Macić. Inspirisane zajedničkim interesovanjem o inkluziji osoba sa invaliditetom, izraženim tokom individualne faze istraživanja, odlučile su da kreiraju web stranicu koja objedinila listu hotela, hostela i javnog prevoza koji su pristupačni osobama sa motoričkim ili senzornim oštećenjima u Sarajevu, Tuzli i Mostaru.

2.5 Peti modul programa: medijska promocija

Nakon uspješne implementacije grupnih projekata, učesnici_e su uz medijskog mentora i ranijeg predavača na programu Borisa Čovića do kraja augusta 2018. godine radili na intenzivnoj medijskoj promociji rezultata vlastitih projekata, te gostovali u više televizijskih i radio emisija, te objavili tekstove o svom radu na nizu portala. Višemjesečni rad i edukacija učesnika_ca uspješno je kompletiran i obilježen svečanom ceremonijom 22.09.2018. u Sarajevu.

3. Senior Fellow mreža

U prošloj godini Senior Fellow mreža bila je veoma aktivna. U martu 2018. godine u Sarajevskom otvorenom centru (SOC) u Sarajevu održana je radionica pod nazivom "Pronaći sebe kroz pokret i dodir". Radionicu su vodile Sabiha Kapetanović, senior fellow, Vedrana Rebić i Zvjezdana Jakić. Cilj radionice bio je osnaživanje učesnika_ca radionice kroz rad na suočavanju sa njihovim strahovima, problemima i svim onim što ih muči u društvu. Tehnike koje su primjenjivane u radionici su tehnike primjenjenog teatra i psihodrame. Ovaj koncept psihodrame omogućava jedan od novih načina izražavanja. Kratki video o radionici je uploadovan na naš YouTube kanal HIA Bosnia.

Alma Mujanović, članica SF mreže, zajedno sa prijateljicom HIA BiH Irom Adilagić, koje su osnivačice „Znak za riječ“, održale su radionicu znakovnog jezika na Internacionalnom Burch Univerzitetu. Radionici su se odazvali studenati IBU, gdje su mogli naučiti mnoštvo znakovnih riječi. Nekolicina učesnika je uspjela čak na prvoj radionici sklopiti nekoliko rečenica i međusobno komunicirati na znakovnom jeziku zahvaljujući Almi i Iri.

Darija Sesar, senior fellow, imala je priliku stažirati u Evropskom parlamentu u Briselu, kao pripravnica u uredu slovačkog zastupnika Eduarda Kukana. Početkom aprila dala je intervju za Klix.ba, gdje je predstavila HIA BiH u najboljem svjetlu, govorila je o organizaciji i aktivnostima. Cijeli članak se nalazi na ovom linku: <https://www.klix.ba/vijesti/eu-integracije/mostarka-stazirala-u-evropskom-parlamentu-sjajna-prilika-za-usavršavanje/180409008>

Kao dio svog akcionog projekta, Aldin Vrškić, Sabiha Kapetanović, Alma Mujanović i Vlatka Lučić su organizirali panel diskusiju o „nevidljivim temama“, koja je bila fokusirana na podsticanje dijaloga o važnosti mentalnog zdravlja među mladima. Diskusija je održana u Gradskom muzeju u Zenici 17. Marta 2018., u saradnji sa lokalnom NVO „Naša djeca“. Više o događaju možete pročitati na linku: <http://activezenica.com/javna-tajna-da-li-ste-video-nevidljivih-tema/>

3.1 Akcioni projekti Senior Fellow Mreže

U okviru rada HIA BiH 2018.godine predviđen je novac za podršku implementacije akcionih projekata učesnika_ca ljetnog programa. Tri grupe učesnika koje su se prijavile su dobile početni budžet od 350 KM čiji je cilj bio da se iskoriste za inicijalne aktivnosti vezane za projekte.

Prvi projekt : *Blog pomirenja: Moja priča o pomirenju*

Nikola Lero, Azra Dizdar, Darija Sesar i Damir Kurtagić su se odlučili baviti pitanjem pomirenja u BiH. Kreirali su Blog pomirenja: Moja priča o pomirenju. Cilj je promovisanje i povećanje vidljivosti procesa pomirenja kroz spektar ličnih priča, prilagođenih prosječnim bh. čitaocima, otkrivanja koji su to motivi koji su uticali na pojedine osobe da počnu svoj rad ili da se nastave boriti za taj isti proces kao oblik antiteze u BiH, odupirući se rastućoj etnonacionalističkoj retorici u medijima u BiH. Sadržaj njihovog projekta je u vidu blogova, gdje objavljaju priče u prvom licu, bez klasične forme teksta. Priče su fokusirane na iskustva preko novinarstva do akademske zajednice.

Drugi projekt: *Feminizam i social media*

Antonela Ramljak i Anesa Opijača su kreirale feminističku Facebook i Instagram stranicu na kojoj je zamišljeno objavljivanje sadržaja i komentara između muškaraca i žena koji su negativni i uvredljivi i na taj način žele početi govoriti o ovom problemu i podići svijest na društvenim mrežama jer smatraju da studenti igraju veliku ulogu na društvenim mrežama u polnoj diskriminaciji i nasilju.

Treći projekt: *Mentalno zdravlje mladih osoba u BiH*

Alma Mujanović, Sabiha Kapetanović, Vlatka Lučić i Aldin Vrškić su pokrenuli projekt čiji je osnovni cilj bio podići svijest o mentalnom zdravlju mladih osoba u BiH i podstići razgovor o ovom problemu. Pošto članovi ove grupe dolaze iz različitih gradova odlučili su da se posvete ovom pitanju kroz jedan kratki dokumentarac. Odlučili su se fokusirati na audio i video promociju u tri različita grada (Sarajevo, Mostar i Zenica) koja će sadržavati različite aktivnosti koje će imati za cilj da pokriju razne aspekte ovog pitanja. O ovom problemu su se bavili kroz stučni dio gdje su razgovarali sa profesionalcima, te sa studentima i tako saznali kakav je njihov pristup ovom problemu. U Zenici je planirana konferencija nakon projekcije dokumentarca gdje se diskutovalo o problemu, jer je Zenica grad sa uzemirujućim rastom samoubistava među mladima u posljednjih nekoliko godina.

U Sarajevu se također održala kratka radionica, a dokumentarac je prijavljen na određene filmske festivale.

4. OSTALE AKTIVNOSTI HIA BiH

Komisija za izbor i imenovanje članova neformalnog savjetodavnog odbora Fondacije „Humanost u akciji“ u Bosni i Hercegovini, na osnovu odluke direktora Fondacije od 05.01.2018 godine, a prema preporuci UO Fondacije od 25.09.2017 godine, donijela je odluku o imenovanju članova neformalnog savjetodavnog odbora Fondacije Humanost u akciji u BiH. Savjetodavni odbor čine:

Minja Leko, Université de Lausanne - Institut de psychologie

Dr. Anida Sokol, Mediacentar Sarajevo

Nevena Medić, International Organization for Migration, ured u BiH

Anesa Vilić, Ekonomski fakultet Univerziteta u Sarajevu

Dr. Gorčin Dizdar, International University of Sarajevo - Fondacija Mak Dizdar

Marina Riđić, Al-Jazeera Balkans – Arizona State University

Dr. Dženeta Karabegović, University of Salzburg

Dijana Dedić, Razvojna agencija Unsko-sanskog kantona

Obnovljeno je i rukovodstvo za SF mreže. Za predsjednika je izabran Marko Matović (Kopenhagen 2014), za potpredsjednika Nikola Lero (Sarajevo 2017), a sekretar je Sabiha Kapetanović (Atlanta 2017). Na rukovodeće položaje u PDVIAGMM Alumni mreži izabrani su: Mahir Sijamija (učesnik PDVIAGMM 2013/14) predsjednik, Emina Mušija (učesnica PDVIAGMM 2016/17) zamjenica predsjednika, Milan Todorović (učesnik PDVIAGMM 2014/15) sekretar.

HIA Inc. U New Yorku

Jedna od najistaknutijih aktivnosti bio je HIA Inc. sastanak koji je organizovan sa ciljem okupljanja svih nacionalnih direktora HIA ureda u New Yorku, s ciljem evaluacije

prošlogodišnjih programa i planiranja za narednu godinu. Direktori su aktivno učestvovali i u izboru američkih fellowsa u europskim programima. Dogovoreno je i da će Sarajevo biti razmotreno kao jedan od potencijalnih domaćina HIA Konferencije u 2019. godini. Pored brojnih sastanaka, učesnici sastanka su učestvovali i u interaktivnom treningu o konflikt managementu koji je vodila Dr. Stephanie Hull, članica UO HIA Inc.

“Start me up” konferencija

Naredna konferencija bila je organizovana 21. februara 2018., pod naslovom “Start Me Up”, u organizaciji predstavništva njemačke privrede u BiH i International Burch univerziteta. Ovo je prva konferencija na kojoj je opisan proces podrške start-up idejama mladih u Bosni i Hercegovini, na kojoj je prisustvovao i HIA BiH tim. Glavni fokus konferencije bio je privlačenje i ohrabrvanje mladih ljudi, posebno studenata, da plasiraju svoje ideje za biznis i pokušaju dogovoriti konkretnu implementaciju sa starijim kolegama i mentorima. Pored brojnih panel diskusija organizovano je i takmičenje za timove iz srednjih škola i univerziteta u BiH za najbolju start-up ideju, a najbolji projekt je nagrađen od strane renomiranog žirija.

Konferencija u Prištini

Naš izvršni direktor HIA BiH Jasmin Hasić i članica SF mreže Darija Sesar, učestvovali su na konferenciji koja je održana pod pokroviteljstvom British Council-a u Prištini od 26. do 27. marta 2018.godine. Konferencija je bila posvećena uključivanju mladih u Berlinski proces i procese donošenja odluka. Učešće su uzele brojne omladinske organizacije iz regionala.

Konferencija projekta “Rim i Sarajevo za Evropu”

Naredna konferencija organizirana je u Vijećnici 6. marta 2018. godine pod nazivom: "Sporazum iz Rima, 60 godina kasnije; četiri slobode u svakodnevnom životu građana", kao jedna od aktivnosti u sklopu projekta "Rim i Sarajevo za Evropu". Panelisti su bili akademik Mirko Pejanović, prof.dr. Azra Hadžiahmetović, Edin Dilberović, direktor Direkcije za evropske integracije, te Lejla Ramić Mesihović ispred Vanjskopolitičke inicijative, dok je moderator bila dr. Nedžma Džananović. Panelisti su govorili o geopolitičkom, ekonomskom te administrativnom aspektu proširenja Evropske

unije, te su pravili zanimljive paralele između vremena kada je osnovana Evropska unija i danas, fokusirajući se na proces koji je naša država prošla do sada i šta nas sve čeka u narednom periodu u tom procesu.

Panel diskusija: Rekonstrukcija i pomirenje u bivšoj Jugoslaviji

Kao jednu od narednih aktivnosti izdvaja se učešće u panel diskusiji: Rekonstrukcija i pomirenje u bivšoj Jugoslaviji, panel koji se održao 15. maja 2018. godine. Dio je studijskog programa "Studiji bivše Jugoslavije: rekonstrukcija i pomirenje u bivšoj Jugoslaviji" za studente Harvard Kennedy škole. Tokom panela je bilo diskusije o preprekama sa kojima se suočava BiH u vezi sa rekonstrukcijom regionala i načinima na koje BiH može politički napredovati iz Dejtonskog mirovnog sporazuma, kao i razmjene ideja o savremenom bosanskom identitetu. Na ovom panelu učestvovao je i Jasmin Hasić, nacionalni direktor HIA BiH, kao i Boriša Falatar, bivši UN predstavnik i trenutni kandidat za člana predsjedništva BIH.

Izložba "Historija, Istorija, Povijest"

Izložba je organizovana od strane Inicijative mladih za ljudska prava u BiH, Fondacije Humanost u akciji BiH, Kuća Anne Frank i Jevrejsko kulturno-prosvjetno i humanitarno društvo "La Benevolencija". Izradu izložbe Anne Frank "Historija, Istorija, Povijest za danas" finansirala je Evropska unija, a prikazivanje izložbe u Sarajevu omogućeno je sredstvima Ambasade Kraljevine Holandije u Bosni i Hercegovini. 22. novembra 2017., uz podršku Fondacija Konrad Adenauer Sarajevo sa partnerstvom HIA BiH, svečano je otvorena izložba u Bihaću.

Projekat "Mak Dizdar: prvih stotinu godina"

Dana 24. januara 2018. godine u Muzeju književnosti i pozorišne umjetnosti Bosne i Hercegovine, Fondacija "Mak Dizdar" organizovala je u Sarajevu svečanost povodom završetka projekta "Mak Dizdar: prvih stotinu godina". Svečanost je započeta obraćanjem predsjednika organizacionog odbora Gorčin Dizdara, koji je istakao uspješnost projekta u mnogim gradovima u regiji, kao i u Kanadi, Norveškoj i Indoneziji. Na svečanosti su dodijeljene zahvalnice za 79 osoba i predstavnika institucija koje su dale svoj doprinos, među kojima je i HIA BiH.

Projekcija filma u Fondaciji Konrad Adenauer

Naredni dan 25. januara 2018. godine, HIA BiH je prisustvovala na projekciji filma "Osuđen na krivnju" u uredu Fondacije Konrad Adenauer. Nagrađivani dokumentarni film rekonstruiše genocid u Ruandi 1994. iz perspektive tadašnjeg zapovjednika Plavih šljemova Romea Dallaire. Nakon projekcije, bivši general ABiH Jovan Divjak komentarisao je film i diskutovao sa gledaocima o pitanju zaštite civilnog stanovništva u konfliktnim zonama.

Izložba u "Network"-u, Sarajevo

U prostorijama Networks-a u martu 2018. godine otvorena je izložba o snazi vizuelnog u postizanju medijske pismenosti, koja je posjetila i HIA BiH. Radove koji su predstavljeni na izložbi kreirali su studenti četvrte godine Odsjeka za grafički dizajn Akademije likovnih umjetnosti u Sarajevu. Radovi su objedinjeni nazivom "Nećete vjerovati šta ćete vidjeti na ovoj izložbi". Izložba je bila koncipirana da pokaže snagu vizuelnog u odnosu na pisanu riječ, kako ljudi danas sve manje čitaju tekstove, a medijima i novinarima sve više postaje vizualno važnije od pisanih teksta.

Sajam stipendija 2017

2017. godine sajam stipendija se održao na Internacionalnom univerzitetu u Sarajevu gdje je, kao i prošlih godina, HIA BiH učestvovala i aktivno promovisala PDVIAGMM i Ljetni program. Mladi iz cijele BiH su imali priliku posjetiti više od 20 štandova na kojima su se predstavili poslodavci iz oblasti bankarstva, IT sektora, JU Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo, te predstavnici različitih organizacija i kompanija koje mladima nude praksu i stipendije.